

**„FUZIONAREA” (CU) VERSUS „DETAȘAREA” (DE) MAMĂ A COPILULUI
MECANISMELE DE „CONSTRUCȚIE” A UNUI „SINE ROBUST”
PENTRU OMUL DE MÂINE - ABC-UL ABORDĂRII PASTORALE A
INCONȘTIENȚULUI EMOȚIONAL -**

ANDREI POPA

Abstract:

Raising children is a complex and challenging responsibility. In a constantly changing world, it is essential to focus not only on academic education but also on developing the emotional and social skills that will contribute to their future maturity. Providing an environment that encourages responsibility, empathy, and critical thinking can be crucial in this process.

One essential first step in raising a mature child is to cultivate their empathy. This can be achieved by introducing discussions about emotions, both their own and those of others around them. By teaching children to express their feelings and understand others' perspectives, we help them become adults who can navigate interpersonal relationships with respect and openness. Techniques such as role-playing or reading stories that include moral dilemmas can be very helpful in this regard.

Keywords: *maturation, self, process, detachment, emotional autonomy, responsibility.*

Introduce: Concepte cu sferă semnatică robustă: „detașare”, „autonomizare”

Noțiunea de „detașare” este adesea vehiculată împreună cu termenul de „individualizare”. Anumiți autori consideră aceste concepte sinonime, legate de procesul de separare a copilului de părinți și de evoluția lui independentă. O astfel de concluzie poate fi trasă din utilizarea cuvintelor „detașare” și „individualizare” în lecturile de specialitate corespunzătoare.

De exemplu se afirmă corect că acesta este un proces de dezvoltare care începe cu separarea de părinți, colegi și alte persoane semnificative, și apoi se extinde asupra creării unei conduceri autonome și coerente de sine. M. Mahler diferențiază aceste concepte, precizând semnificația lor: **termenul „separare” este folosit în legătură cu obținerea independenței față de mamă**, ieșirea din unitatea simbiotică cu ea, iar termenul apropiat ca semnificație, „individualizare”, – ca obținere a autonomiei de sine, dezvoltarea treptată a potențialului propriu.

Individualizarea a fost analizată și de C.G. Jung, care o considera un proces de dezvoltare a individului prin care își **descoperă potențialul și ajunge la înțelegerea sensului propriei sale vieți**. Acest termen este apropiat de conceptul de „autoactualizare” folosit de psihologii umaniști, în sensul de auto-descoperire, realizare a potențialului propriu. Astfel, se poate afirma că individualizarea este un proces de obținere a identității proprii, de dezvoltare a nevoilor interne și de dezvoltare a personalității, iar separația este unul dintre primele etape ale acestui proces, eliberând tânărul din legătura simbiotică cu părinții¹, care a fost necesară în etapele timpurii ale dezvoltării, dar care, la momentul obținerii independenței, la 18 ani, începe să împiedice aspirația lui spre deplină maturitate și creștere.

Aruncând o perspectivă mai largă asupra problemei separației, putem ajunge la înțelegerea că problema separării copiilor de părinți apare odată cu nașterea familiei ca grup distinct. Totodată, această problemă devine relevantă nu doar în cadrul analizării ontogenezei omului modern, ci chiar și în analiza filogenezei. **Problema separației se manifestă chiar și în grupurile de animale** aflate în etapele perceptive ale dezvoltării psihice.

O astfel de concluzie poate fi susținută prin observații etologice asupra comunităților de animale, în care există un moment în care puii crescuți se separă de adulți și încep o viață independentă. Acest fenomen poate fi observat la animalele monogame avansate și la păsările care cuibăresc, care își îngrijesc puii pentru o perioadă lungă de timp. Adeseori, **adulții facilitează activ plecarea tinerilor, manifestând agresivitate față de adolescenți**, pe care i-au protejat și pe care nu s-au străduit să îi părăsească mult timp fără un motiv².

1. Maturizarea este un proces, maturitatea este o stare

Direcția acestui proces include în mod obligatoriu câteva componente esențiale: în primul rând, este vorba despre o serie de etape specifice, care

¹ John BOWLBY, *Crearea și ruperea legăturilor afective*, trad. de Violeta Bîrzescu, Ed. Trei, București, 2016, p. 24.

² H. Rudolph SCHAFFER, *Introducere în psihologia copilului*, ed. a III-a, trad. de Thea Ionescu, Ed. ASCR, Cluj-Napoca, 2010, p. 31.

se succed una altelea în urma trecerii prin momente de cotitură, caracterizate prin potențial de criză; în al doilea rând, este vorba despre un set de calități pe care o persoană le dobândește în anumite perioade, pregătindu-se astfel pentru tranziția la noi etape ale vieții sale.

În mod inițial, **dobândirea acestor calități are un caracter universal și obligatoriu pentru toți**. De exemplu, fără un nivel adecvat de dezvoltare a anumitor procese cognitive, nu se poate vorbi despre un curs normal de dezvoltare a omului. De obicei, această universalitate este evidentă în perioada copilăriei. Chiar și granițele de vârstă ale diferitelor perioade din copilărie, comparativ cu adolescența și viața adultă, sunt definite mult mai precis.

Pe măsură ce o persoană îmbătrânește, se deschid un număr tot mai mare de variații posibile de dezvoltare în cadrul normei. Probabil, aici se află complexitatea studiului adultului: este dificil să se identifice calitățile care să indice în întregime atingerea maturității. Mai există o situație și o perioadă care împart viața unui om în „înainte” și „după”, trecere care este importantă pentru dezvoltarea sa ca **subiect independent și matur**. Aceasta este situația separării de familia părintească sau situația de autonomie.

Studiul separării în psihologie are o istorie recentă și contradictorie; acest aspect nu primește atât de multă atenție din partea cercetătorilor, iar despre el, ca problemă bine definită, vorbesc în principal psihologii consultanți care descriu experiența lor de lucru cu persoanele care au dificultăți în acest domeniu. Intensitatea și amploarea acestor dificultăți variază în funcție de familia de origine. Începutul procesului se caracterizează prin dificultăți în separarea de părinți și este însoțit de emoții negative puternice, în perioada de adaptare la o nouă viață și la noi responsabilități.

John Bowlby analizează „natura conflictelor trăite”³. De asemenea, gândurile, trăirile, emoțiile părinților⁴ au un mare potențial de criză (cum se va încheia propria viață, cum se va încheia procesul de autocunoaștere odată cu plecarea copilului, apariția unor dificultăți în reorganizarea relațiilor cu soțul/soția. Cazurile de separare, care sunt deosebit de dificile, se încheie uneori cu **incapacitatea unor persoane de a-și forma propria familie**, de a-și accepta și iubi copiii din cauza unei legături nerezolvate sau rezolvate nearmonios cu părinții.

Dificultățile în procesul de separare pot fi fie contextuale, fie pot traversa întreaga viață a unei persoane, nepermițându-i să ajungă la auto-des-

³ J. BOWLBY, *Crearea și ruperea legăturilor afective*, p. 26.

⁴ „Atunci când o mamă nu se află în acord cu copilul său sau nu este capabilă să răspundă nevoilor acestuia, copilul este nevoit să se adapteze el la mamă. Pierzând astfel conexiunea cu nucleul trăirilor sale, copilul dezvoltă ceea ce numește Winnicott „sine fals”” Jasmin LEE CORI, *Mamă, tu unde erai atunci?: efectele neglijării emoționale*, Ed. Trei București, 2021, p. 29.

coperire și la împlinirea sa în rolul de soție/soț și părinte. Tocmai din acest motiv, lucrarea noastră se concentrează pe studiul legăturii dintre părinți și copii, precum și pe situațiile în care **această legătură, fără a se rupe, se transformă** și permite copilului să se simtă un adult deplin, îngăduindu-i să intre în relații de parteneriat cu mama și tata⁵.

La un moment dat, părinții ar trebui să realizeze că oraslele lor au crescut și **deciziile lor sunt în acord cu propriile lor valori și simțiri interioare**. În epoca în care trăim copiii au dreptul plenar să decidă ce să facă, ce să nu facă, cum să se distreze, unde să lucreze, când să se căsătorească și dacă să se căsătorească în general, și pe ce să își cheltuie banii. Adolescenții trebuie să aibă propriii lor bani, nu să ceară de la părinți, ca în copilărie, când din cauza legislației și a altor motive obiective nu puteau câștiga singuri.

Unii analiști consideră că **adolescenții, „copiii adulți” ar trebui să nu mai stea „pe capul părinților” din punct de vedere psihologic și material**; ei nu mai permit părinților să se amesterce în treburile lor; părinții vor fi dezamăgiți dacă se așteaptă ca ai loc copii să le ceară sfaturi în privința căsătoriei, a întemeierii unei familii, a nașterii de copii, a obținerii unei diplome de învățământ superior sau în legătură cu alte aspecte din viața lor.⁶ Este treaba „copiilor adulți” pe cine vor aduce acasă, iar pentru ca părinții să se simtă mai bine, adică să fie siguri că ei nu se vor asocia cu un drogat, criminal sau escroc, ar fi trebuit să fi fost deja educați, învățați să își dea seama de comportamentul oamenilor și să dezvolte un bun gust încă din copilărie când vine vorba de prieteni.⁷

Pe de o parte, mulți tineri suferă din cauza presiunii psihologice a părinților prea iubitori, care cultivă dependența de ei până la vârste înaintate. Pe de altă parte, nu puțini vârstnici ar dori ca tinerii să aibă veniturile lor și să înceapă, în sfârșit, să își câștige singuri existența și să își rezolve problemele psiho-emoționale.

Dintru început trebuie să proclamăm **adevărul că fiecare persoană este unică și se dezvoltă în propriul său ritm**. Unii sunt pregătiți să plece să studieze în alt oraș, alții nu sunt atât de energici și pot să facă față doar unei singure sarcini la un moment dat: fie învățaturii la facultate, fie muncii, fie gestionării complete a treburilor casnice. Dacă există posibilitatea de a învăța în orașul natal fără mutări și fără nevoie de a locui în cămin

⁵ Kathirn A. STAUFFER, *Neglijarea emoțională și adultul în terapie*, trad. de Radu Filip, Ed. Trei, București, 2022, pp. 13-41.

⁶ Кумыкова Е.В Харламенкова Н.Е, *Психологическая сепарация: подходы, проблемы, механизмы*, Когито-Центр, Москва, pp. 96-98.

⁷ Кумыкова Е.В Харламенкова Н.Е, *Психологическая сепарация*, pp. 96-98.

sau într-o chirie încă de la 18 ani, este mai bine să se ofere acelei persoane posibilitatea de a sta separat și de a se cunoaște pe el însuși.

În același timp, separarea psihologică de părinți poate să nu aibă loc, chiar și atunci când te-ai mutat în altă țară. Mijloacele moderne de comunicare permit solicitarea de sfaturi în fiecare moment, ceea ce unii tineri care nu au devenit adulți, folosesc activ. De ce se întâmplă așa și când ar trebui să te desprinzi de părinți, sub toate aspectele? Aici psihologii au păreri diferite. Unii cred că separarea ar trebui să se petreacă la momentul potrivit pentru fiecare individ, iar nu există cifre sau recomandări generale. Alți specialiști insistă asupra unor cifre specifice, considerând că **separarea de părinți este optimă între 18 și 21 de ani**. Există și opinia că fetele sunt cel mai bine pregătite pentru o viață independentă la 24 de ani, în timp ce băieții la 25 de ani⁸.

2. Formarea autonomiei la copiii de școală

Educarea independenței este un proces continuu, care durează până când copilul dobândește încredere în acțiunile și deciziile sale, iar adultul învață să aibă încredere în copilul său. Când se află într-un mediu de independență, copilul trebuie să fie capabil să comunice cu cei din jur și să stabilească contacte cu persoane necunoscute, în caz de nevoie. Această abilitate contravine regulii de aur pe care părinții le insuflă copiilor lor: „Nu trebuie să vorbești cu străinii!”

Este important să găsim un echilibru: există o vârstă la care nu este bine să interacționezi cu străinii și să răspunzi la cererile lor, și există o vârstă la care copiii deja înțeleg cu cine este periculos să comunice și cu cine nu. Copilul trebuie să știe că, în caz de situații neprevăzute, de exemplu, dacă nu poate găsi drumul spre casă, ar trebui să ceară ajutorul celor din jur. Copilul se obișnuiește cu faptul că, de exemplu, mama verifică cu atenție temele pentru acasă, își face singur programul zilnic, iar mai târziu trebuie să-și asume responsabilitatea, motiv pentru care un copil **trebuie să fie capabil să stabilească priorități, să planifice îndeplinirea sarcinilor și să răspundă pentru temele realizate** în așa fel, va putea să se gestioneze⁹.

Dacă în copilărie părinții aleg pentru copil ce activități extracurriculare să frecventeze, în adolescență este bine ca părintele să dea dreptul de alegere.¹⁰ Elevii deja înțeleg în mod clar ce le place să facă, ce nu, așa că o

⁸ Кумыкова Е.В Харламенкова Н.Е, *Психологическая сепарация*, pp. 78-79.

⁹ Кумыкова Е. В Харламенкова Н. Е, *Психологическая сепарация*, pp. 102-104.

¹⁰ Copiii de vârstă școlară trebuie să fie capabili să-și rezolve singuri problemele elementare. Dacă părintele intervine constant în conflictele cu colegii, veți insufla în el convingerea că este slab și nu

aboradere matură din partea unui părinte ar fi să aibă încredere în copil. Copiii trebuie să gândească cu propriile lor minți. Tehnica formării gândirii independente la copii constă în următoarele: discutați frecvent cu ei despre diferite evenimente, interesați-vă de opiniile lor, puneți întrebări deschise și înfrânați impulsul de a impune propria viziune asupra situațiilor. Nu este recomandat să fie feriți copiii de eșecuri; din spatele cortinei aprecierilor constante, ajutoarelor și sprijinului, ei nu vor vedea viața reală. Educația este tot ceea ce ne rămâne pentru a ne pregăti copiii nu pentru distracție, ci pentru viață.¹¹

3. Comportamentul părinților și etapele de dezvoltare a copiilor

În intervalul 1-3 ani ar fi corect ca părinții să ofere copilului o autonomie rezonabilă, dându-i ocazia să își „trateze singur rănila”, în sensul propriu și figurat. **Copilul ar trebui să simtă emoții pozitive din faptul că face ceva de unul singur.** Pentru a evita accidentele, pentru un copil de un an, este de dorit să se creeze un mediu sigur acasă, eliminând obiectele ascuțite, tăioase sau fragile și acoperind prizele electrice astfel încât copiii să nu poată introduce nimic în ele.

În intervalul 3-6 ani ar trebui să fie încurajată activ dorința copilului de a face singur lucruri. Având în vedere că nu se poate crea un mediu complet sigur pentru un copil mai mare, trebuie să explicați întotdeauna interdicțiile și să evitați să spuneți doar „Nu!”. Mai ales ar trebui evitate expresii precum „Ești mic!” sau „Nu vei reuși!”. Aceste expresii sunt mai periculoase decât ar putea părea la prima vedere. Copilul care le aude prea des **riscă să devină un tânăr fără inițiativă, care va rămâne dependent de părinți până la 40 de ani.**

În perioada 7-12 ani ar trebui să se extindă treptat limitele independenței copilului, să învețe să folosească un cuțit, astfel încât să își poată pregăti singur sandvișuri pentru mic dejun, să învețe să pornească și să oprească aragazul, astfel încât să își poată prăji ouă sau omletă, să nu mai folosească treziera dimineața și să îi ofere copilului ocazia de a simți consecințele întârzierii la școală. Dacă zona este relativ liniștită, ar trebui în cele din urmă să i se permită copilului să meargă singur la școală fără însoțirea părinților și să nu mai fie întâmpinat după școală.

poate influența situația de unul singur. Dacă copilul manifestă inițiativa de a câștiga bani, părințele să nu suprimă, ci să încurajeze un job în timpul liber. Un job temporar îl va ajuta să învețe să aprecieze munca celor din jur și să-și gestioneze propriile finanțe. Кумыкова Е. В Харламенкова Н. Е, *Психологическая сепарация*, pp. 102-104.

¹¹ Teodor BACONSCHI, *Averea bunei educații*, Ed. Univers, București, 2019, p. 14.

În perioada 13-19 ani **trebuie să recunoaștem dreptul copilului de a avea propria opinie**, de a alege prietenii, hobby-urile, secțiile sportive și viitoarea profesie. Despre pericolele alcoolului și a drogurilor ar trebui să se discute într-un mod degajat, fără ton de superioritate, și, dacă este posibil, să se găsească orientări alternative ale maturității care să rezoneze cu copilul. **Părinții să evite maxim posibil critica copilului în prezența străinilor.** Părinții să nu considere că dacă copilul nu se revoltă, ci stă liniștit, aceasta nu afectează șansele lui de a se adapta în lumea reală și poate ulterior provoca dificultăți în separarea de părinți¹².

Experții oferă diferite sfaturi utile, dar credem că nu tehnicile prin care poți educa cu succes pe cineva sunt cele importante, ci **implicarea emoțională a părintelui în procesul de maturizare**. Mult mai important este să ne amintim că orice copil vine în această lume cu un suflet unic, iar Dumnezeu are un plan pentru el. Poate că sarcina părinților este tocmai aceea de a înțelege cine trăiește alături de ei și de a ajuta ca planul lui Dumnezeu să devină realitate.

În realitate, nu există un proces special de educație. Există pur și simplu viața mamei care este conectată cu viața copilului; iar atunci când o mamă nu se află în acordaj deplin cu copilul său pentru a răspunde nevoilor acestuia, copilul este nevoit să fie el cel care se adaptează la mamă. Pierzând astfel conexiunea cu nucleul trăirilor sale, copilul dezvoltă ceea ce numește Winnicoot un sine fals¹³. Copiii sunt educați pur și simplu trăind în familie. Educația este inevitabilă și continuă. Ea se desfășoară adesea împotriva voinței noastre și nu întotdeauna în cadrul procesului „oficial”. Și nu este deloc necesar să-i supraîncărcăm pe copii cu tot felul de învățături, ba dimpotrivă, așa cum se știe, **copiii ascultă cel mai atent pe cei care nu vorbesc direct cu ei**. Cea mai bună lecție pentru ei este ceea ce se întâmplă între tata și mama, nu ceea ce spun tata și mama.

Toată lumea știe că acesta este foarte necesar, dar puțini înțeleg cum funcționează. De fapt, **educația constă în transmiterea valorilor către noua generație**. Judecăm dacă un copil este bine sau prost educat în funcție de comportamentul său în conformitate sau în contradicție cu valorile noastre. Iar singurul mijloc educativ eficient este opinia unui adult semnificativ pentru copil despre o anumită acțiune. Asemenea unui jucător strălucit la biliard care nu poate prezice întotdeauna cum se vor mișca două bile după ce se ciocnesc. Suprafața rotundă a bilelor are atât de multe microfibră, încât anticiparea traiectoriei este imposibilă. Aceasta se aplică pe deplin și educației copiilor. Există doar un proces, în cadrul căruia tre-

¹² Кумыкова Е. В Харламенкова Н. Е, *Психологическая сепарация*, pp. 78-81.

¹³ Jasmin LEE CORI, *Mamă, tu unde erai atunci?*, p. 29.

buie să ne întrebăm constant: „Fac bine acum ca părinte? Ce vede și simte copilul meu în acest moment?”

Prin urmare, este mai bine să trăim după principiul: ca părinte să fiu prezent cât se poate de mult lângă copil. Fără să ne gândim prea mult înainte, să ne străduim astăzi să facem ceea ce credem că este necesar pentru copiii noștri. Pur și simplu, în familie toată lumea trebuie să se simtă bine! Chiar și dacă familia este incompletă, chiar și dacă trece prin anumite dificultăți, este important ca **dorința copilului de a reveni acasă să nu dispară, să simtă mereu că aici este o persoană iubită**, dorită, dragă. Una dintre cele mai importante condiții pentru dezvoltarea normală a copilului este respectul sincer al părinților față de reprezentanții sexului opus.¹⁴

Se produce separarea de părinți atunci când copilul a crescut suficient pentru a se face acest pas, iar părinții nu se tem să-l lase să se descurce pe cont propriu. Dacă acest proces a fost viciat, vom avea un copil atât de infantil, încât nici nu va mai aspira la independență¹⁵.

Există multe motive pentru care **copiii adulți continuă să depindă de părinți**. În primul rând, este mai confortabil, când mama gătește, spală și face curat, iar tatăl oferă bani, chiar dacă nu foarte mulți. De asemenea, costul chiriei în orașele mari este exorbitant, iar în localități mai mici este greu de găsit un loc de muncă. Rezultă un cerc vicios. Oricum, părinții care nu sunt fermi, obișnuiesc să vorbească despre cercul vicios. Până la urmă, milioane de tineri au găsit în astfel de condiții șansa de a studia, de a găsi un loc de muncă, de a-și construi o afacere, de a închiria un apartament, de a lua un credit ipotecar, de a cumpăra o mașină. Există multe sfaturi, dar esența se reduce la un singur lucru: **copiii maturi trebuie să-și dezvolte motivația de a câștiga singuri și de a-și construi viața**.¹⁶

4. Ce pericole prezintă dependența de părinți (pentru copii și pentru părinți)?

Să începem cu părinții, pentru că aici lucrurile sunt mai simple. Părinții copiilor adulți care nu știu să facă nimic trăiesc într-o **frică con-**

¹⁴ Flowly. cz, „Родители и взрослые дети. Как разрешить конфликты и восстановить отношения”, p. 84.

¹⁵ „Родители и дети. От рождения до взросления”, Книжный интернет-магазин Книга .lv Polaris, pp. 56-57,

¹⁶ Aș vrea să dezvolt ideea că tot ceea ce primim în viață vine cu un echilibru de aspecte pozitive și negative. Un tânăr ce stă mult cu părinții, profită de niște beneficii materiale și emoționale, dar în același timp scapă o perioadă importantă din viața lui, care este destinată conturării personalității. În cazul în care stă cu părinții, personalitatea lui nu va fi originală, în cazul în care va fi singur și se va forma ca persoană, posibilitatea să devină cea mai bună versiune de-a lui este mai mare. (n. n.)

stantă legată de ce se va întâmpla cu copiii lor atunci când ei nu vor mai fi. Și nu are importanță cât de justificată este această frică. Practica arată că persoanele rămase fără ajutoare încep să se mobilizeze destul de repede¹⁷.

Cu toate acestea, această frica permanentă pentru viitorul copiilor lor are un impact negativ asupra sănătății părinților în vârstă, ducând la probleme cu sistemul nervos, iar majoritatea bolilor, așa cum se știe, provin din stres, deoarece sistemul nervos central reglează toate procesele din organism. Problemele de inimă, îmbătrânirea prematură, atacurile de cord și accidentele vasculare cerebrale sunt doar o parte din lista potențialelor probleme care pot apărea dacă separarea copiilor adulți de părinți se prelungește prea mult. Enumerăm:

1. Probleme în **construirea relațiilor cu persoanele de sex opus.** Puțini sunt cei care sunt interesați să aibă un partener care nu știe să facă nimic și care depinde complet de părerea părinților.

2. Probleme în relațiile cu ceilalți. Aici pot exista aberații în încercările de a-i mulțumi pe toți, așa cum o făcea persoana în raport cu părinții, sau așteptări nerealiste față de ceilalți, crezând că toți îi datorează mereu ceva.

3. Dezamăgiri constante în raport cu oamenii. Având în față un model de comportament nesănătos al părinților, o persoană riscă să nu învețe să gestioneze situațiile corecte de comportament.

4. Probleme în **luarea deciziilor** și efectul neputinței învățate. Dacă părinții decid totul pentru cineva pe parcursul întregii vieți, la un moment dat aceasta poate descoperi că nu este capabilă să decidă nimic singură.

5. Nesiguranță în propriile forțe și o stimă de sine scăzută. Dacă o persoană nu a realizat niciodată nimic singură și nu a obținut nimic, nu va avea încredere în sine.

6. **Dependența de opinia altora.** O persoană care s-a obișnuit că mama și tata știu întotdeauna ce este corect, își transferă automat dreptul de a se evalua pe alții, care nu sunt neapărat competenți în domeniul în care evoluează persoana.

7. **Probleme în auto-realizare și construirea carierei** ca urmare a tuturor celor de mai sus. O persoană care nu știe să ia decizii și să își asume responsabilități, care nu are încredere în sine și a ales o profesie dictată de părinți, va pierde întotdeauna competiția în fața colegilor bine motivați, care știu „ce” și „de ce” fac.¹⁸

¹⁷ Кумыкова Е. В Харламенкова Н. Е, *Психологическая сепарация*, p. 156.

¹⁸ Кумыкова Е. В Харламенкова Н. Е, *Психологическая сепарация*, pp. 55-59.

Concluzie: Pedagogia Duhovnicească gestionează corect emoționalul

Creșterea copiilor este o responsabilitate complexă și plină de provocări. Într-o lume în continuă schimbare este esențial să ne concentrăm **nu doar pe educația academică, ci și pe dezvoltarea abilităților emoționale și sociale care pot contribui la maturizarea lor ulterioară**. Oferirea unui mediu care să încurajeze responsabilitatea, empatia și gândirea critică poate fi esențială în acest proces. Un prim pas esențial în creșterea unui copil matur este să le dezvoltăm empatia. Acest lucru se poate realiza prin introducerea unor discuții despre emoții, atât ale lor, cât și ale celor din jur. Învățând copiii să-și exprime sentimentele și să înțeleagă perspectivele altora, îi ajutam să devină adulți care vor putea naviga printre relațiile interumane cu respect și deschidere.

Tehnici precum role-playing-ul sau citirea de povești, care includ dileme morale, pot fi foarte utile în acest sens. De asemenea, comunicarea deschisă și sinceră este fundamentală. Încurajarea copiilor să vorbească despre ceea ce simt, gândesc sau observă le oferă un sentiment de siguranță, sporindu-le încrederea în sine. Părinții ar trebui să asculte activ, să ofere feedback constructiv și să evite judecățile premature, creând astfel **un spațiu în care copiii se simt confortabil să își exprime temerile și îngrijorările**.

Un alt aspect cheie al maturității este dezvoltarea responsabilității. Aceasta poate fi cultivată prin **atribuire de sarcini corespunzătoare vârstei**, care ajută copiii să învețe ce înseamnă să ai obligații și să își îndeplinească datoriile. De exemplu, din copilărie, pot fi implicați în activități casnice simple, precum păstrarea curățeniei în camera lor sau ajutarea la prepararea meselor. Acest lucru le va oferi un sentiment de realizare și participare.

De asemenea, este important să le **oferim copiilor oportunități de a lua decizii**. Indiferent dacă este vorba de alegerea hainelor, a unui joc sau chiar a unei activități de petrecere a timpului liber, aceste mici alegeri îi ajută să înțeleagă consecințele acțiunilor lor. Oferindu-le libertatea de a decide, îi învățăm să fie responsabili și să își asume rezultatele alegerilor lor. Maturitatea se reflectă adesea în abilitatea de a gândi critic și de a rezolva problemele. Încurajarea copiilor să gândească independent, să analizeze informații din diferite perspective și să formuleze propriile argumente îi va pregăti pentru provocările viitoare.